

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 63

31 marca 2020

Spis treści

I Rezolucje, zalecenia i opinie

OPINIE

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

549. sesja plenarna Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, 22.1.2020–23.1.2020

2020/C 106/01

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zrównoważona gospodarka, jakiej potrzebujemy” (opinia z inicjatywy własnej)

1

III Akty przygotowawcze

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

549. sesja plenarna Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, 22.1.2020–23.1.2020

2020/C 106/02

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2016/1139 w zakresie wprowadzenia pułapów zdolności połowowej w odniesieniu do dorsza atlantyckiego ze wschodniej części Morza Bałtyckiego, gromadzenia danych i środków kontroli na Morzu Bałtyckim oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do trwałego zaprzestania działalności połowowej flot poławiających dorsza atlantyckiego ze wschodniej części Morza Bałtyckiego” [COM(2019) 564 – 2019/0246 (COD)]

10

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

**549. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO,
22.1.2020–23.1.2020****Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zrównoważona gospodarka, jakiej
potrzebujemy”****(opinia z inicjatywy własnej)**

(2020/C 106/01)

Sprawozdawca: **Peter SCHMIDT (DE-II)**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	24.1.2019
Podstawa prawna	Art. 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	27.11.2019
Data przyjęcia na sesji plenarnej	23.1.2020
Sesja plenarna nr	549
Wynik głosowania	100/8/9
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES podkreśla, że Unia Europejska (UE) zobowiązała się w pełni do realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i jej siedemnastu celów zrównoważonego rozwoju. By zagwarantować ich właściwe wdrożenie, UE musi pilnie przygotować fundamenty pod zrównoważoną i inkluzywną gospodarkę dobrobytu przynoszącą wszystkim korzyści.

1.2. Wizja postępu społecznego zależy jedynie od dążenia do wzrostu produktu krajowego brutto (PKB) pomijając istotne aspekty dobrostanu jednostkowego i społecznego i nie uwzględnia odpowiednio względów środowiskowych i społecznych.

1.3. EKES apeluje do UE, by zaproponowała nową wizję dobrobytu człowieka i planety na podstawie zasad zrównoważenia środowiskowego, prawa do godnego życia i ochrony wartości społecznych. Gospodarka przyczynia się do realizacji tej wizji.

1.4. Gospodarka dobrobytu powinna chronić ekosystemy, zachować różnorodność biologiczną i zapewnić sprawiedliwe przejście do neutralnego pod względem klimatu sposobu życia w całej UE, jak również wspierać zrównoważoną przedsiębiorczość. Systemy edukacyjne w UE będą odgrywać kluczową rolę w promowaniu takich koncepcji w całym społeczeństwie i zakorzenią w niej sposób myślenia decydentów i przywódców jutra.

- 1.5. Zdaniem EKES-u osiągnięcie tego celu wymaga wspierania dogłębnych zmian, które już zaczęły się dokonywać w charakterze przedsiębiorstw, organizacji pracy, roli inwestycji i strukturze systemu pieniężnego.
- 1.6. EKES podkreśla, że tworzenie gospodarki dobrobytu musi się rozpocząć od przyjęcia podejścia ostrożnościowego, w którym stabilność makroekonomiczna nie jest zależna od nieprzerwanego wzrostu PKB. Proponuje opracowanie nowych wskaźników efektywności gospodarczej i postępu społecznego, wykraczających poza PKB.
- 1.7. EKES sugeruje przyjęcie ram poziomu życia oraz wprowadzenie budżetu dobrostanu dla UE, wzorowanego na różnych sposobach podejścia stosowanych już w innych dziedzinach.
- 1.8. EKES apeluje o wyeliminowanie dotacji o niepożądanych skutkach i o dostosowanie wszystkich wydatków sektora publicznego w całej UE i jej państwach członkowskich w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej.
- 1.9. EKES wzywa, by Europejski Zielony Ład i ład społeczny zapewniał szeroko zakrojone inwestycje potrzebne do sprawiedliwego przejścia ku gospodarce neutralnej dla klimatu oraz przyczyniał się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w każdej społeczności.
- 1.10. EKES wzywa Komisję i państwa członkowskie do przeprowadzenia zielonej reformy podatkowej, aby można było dostosować opodatkowanie, dotacje i politykę predystrybucyjną do celu, jakim jest zapewnienie sprawiedliwego przejścia do gospodarki dobrobytu, zwłaszcza poprzez egzekwowanie istniejącego prawodawstwa.
- 1.11. EKES proponuje, by dokonać przeglądu uzależnienia państw członkowskich UE od wzrostu i przyjąć strategię skupiającą się na zrównoważonym i sprzyjającym włączeniu społecznemu dobrobycie w gospodarce UE. Zaleca również przegląd przepisów podatkowych i walutowych UE, tak by były one adekwatne do celu, czyli przestawienia się na gospodarkę neutralną dla klimatu.
- 1.12. EKES wzywa do pilnego dostosowania wszystkich istniejących polityk unijnych oraz ram i narzędzi budżetowych i finansowych (takich jak wieloletnie ramy finansowe, europejski semestr i lepsze stanowienie prawa) do sprawiedliwego przejścia ku gospodarce dobrobytu.
- 1.13. Komitet proponuje dostosowanie paktu stabilności i wzrostu oraz rocznej analizy wzrostu gospodarczego, tak aby zapewnić pełną zgodność gospodarki dobrobytu z celami zrównoważonego rozwoju i Europejskim filarem praw socjalnych.
- 1.14. Niedawne oświadczenie nowo wybranej przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen dotyczące Europejskiego Zielonego Ładu, a także jej przemówienie na konferencji COP25 w Madrycie w grudniu oraz opublikowanie komunikatu Komisji z 11 grudnia 2019 r. (COM(2019) 640 final) dają nadzieję na urzeczywistnienie propozycji EKES-u przedstawionych w niniejszej opinii. Możliwe jest także, że Komitet dogłębniej przeanalizuje wspomniany komunikat w przyszłej opinii.

2. Wprowadzenie

- 2.1. UE w pełni zobowiązała się do realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i siedemnastu celów zrównoważonego rozwoju uzgodnionych przez ONZ we wrześniu 2015 r.⁽¹⁾. Podstawą Agendy 2030 jest przeświadczenie, że nasz obecny i przyszły dobrobyt musi pozostać w ramach ograniczeń wynikających z życiodajnej biosfery. Obecne modele produkcji i konsumpcji są nie do pogodzenia z granicami wytrzymałości naszej planety.
- 2.2. Gospodarka musi opierać się na jasnych zasadach odzwierciedlających zarówno nasze dążenie do lepszego świata, jak i nasze naukowe rozumienie życiodajnej planety. Na zniszczonej planecie nie będzie ani życia, ani zatrudnienia, ani przedsiębiorczości⁽²⁾. Nie będzie można zapewnić bezpieczeństwa, jeżeli w wyniku transformacji całe społeczności pozostaną w tyle lub jeżeli zwykli obywatele będą się czuć wyalienowani.
- 2.3. Kryzys finansowy z 2008 r. wycisnął głębokie piętno na społeczeństwie i zmienił zasadniczo gospodarkę. Polityka makroekonomiczna, która doprowadziła do kryzysu, nadała priorytetowe znaczenie deregulacji finansowej w celu pobudzenia wzrostu gospodarczego. Tymczasem takie zawężone skupienie się na wzroście PKB doprowadziło do niestabilności finansowej i pogłębiającej się nierówności.

⁽¹⁾ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/>

⁽²⁾ Opinia EKES-u w sprawie planu działania na szczyt w Sybiniu i późniejszy okres (Dz.U. C 228 z 5.7.2019, s. 37).

2.4. Ponadto w niektórych państwach członkowskich migracja, nierówności gospodarcze i inne wyzwania doprowadziły do utraty zaufania obywateli do projektu europejskiego oraz do wzrostu nacjonalizmu i populizmu, które grożą obecnie podważeniem wartości demokratycznych i osłabieniem stabilności społecznej i politycznej.

2.5. Celem niniejszej opinii jest stworzenie podstaw zrównoważonej i inkluzywnej gospodarki dobrobytu dla Europy⁽³⁾. Najpierw analizie poddane zostały wyzwania dla obecnego systemu, a następnie zaproponowano jasne podstawy, na których należy zbudować gospodarkę przynoszącą korzyści człowiekowi i planecie. Przedstawiono konkretne zalecenia dla Komisji Europejskiej i Parlamentu w nowym składzie dotyczące obszarów, w których konieczne są priorytetowe działania.

3. Wyzwania – analiza obecnej sytuacji

3.1. Przed dzisiejszym światem stoją niespotykane dotąd wyzwania. Alarmująca sytuacja klimatyczna na świecie, katastroficzna utrata różnorodności biologicznej oraz zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby podważają podstawę przyszłego dobrobytu w Europie i na świecie. Pomimo pewnego pozytywnego rozwoju sytuacji i podejmowania działań na poziomie UE, wyżej opisane skutki stanowią natychmiastowe zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz dla prawidłowego funkcjonowania łańcuchów żywnościowych i systemów rolniczych⁽⁴⁾.

3.2. Obecny dobrobyt jest mało istotny, jeżeli zagraża przyszłemu przetrwaniu. Sukces mierzony za pomocą PKB jest zwodniczy, gdy skutki wzrostu prowadzą do nieodwracalnych i katastroficznych zmian w klimacie i w stanie gleby, lasów, rzek i oceanów.

3.3. Rosnąca skala działalności gospodarczej prowadzi do coraz większego zużycia surowców i energii na świecie i wywiera niebezpieczny wpływ antropogeniczny zarówno na lokalne, jak i globalne ekosystemy⁽⁵⁾. Zgodnie ze sprawozdaniem dotyczącym zagrożeń globalnych z 2019 r. wydanym przez Światowe Forum Ekonomiczne zagrożenia dla środowiska znajdują się wśród głównych zagrożeń wpływających na światową gospodarkę i społeczeństwo⁽⁶⁾.

3.4. Powolny wzrost wydajności pracy i utrzymujące się nierówności wciąż budzą znaczną niepewność co do przyszłości gospodarki UE. Tendencje te jedynie częściowo wynikają z kryzysu finansowego. Wskaźnik wzrostu wydajności w krajach OECD spadł z ponad 4 % na początku lat 70. do poniżej 1 % obecnie, co prowadzi do stagnacji sekularnej średniej stopy wzrostu w rozwiniętych gospodarkach⁽⁷⁾.

3.5. Środki przedsięwzięte na szczeblu UE w celu zaradzenia temu spadkowi doprowadziły do zwiększenia nierówności dochodów i majątku oraz do wysokiego poziomu zadłużenia. 5 % najbogatszych Europejczyków posiada obecnie prawie 40 % całego majątku prywatnego. Od 2010 r. ubóstwo pracujących wzrosło o 15 %, przy czym nieomal 10 % pracowników europejskich zalicza się do ubogich pracujących. Prawie jedna czwarta naszych dzieci i młodzieży jest uboga lub zagrożona ubóstwem, a miliony młodych ludzi nie mogą znaleźć godnej pracy umożliwiającej im wejście w dorosłe życie⁽⁸⁾.

3.6. Przełomy technologiczne w zakresie automatyzacji i sztucznej inteligencji (SI) mogą odwrócić zjawisko utraty wzrostu wydajności pracy, lecz na płaszczyźnie makroekonomicznej potencjalny zysk wydaje się nieosiągalny. Zysk z marginalnej wydajności trafił do rąk akcjonariuszy dużych korporacji zamiast do pracowników, naruszając umowę społeczną, pogłębiając nierówność i podważając zaufanie publiczne do rządu. Odwrócenie tej tendencji za pomocą polityki podatkowej i płacowej jest nieodzowne dla zapewnienia bardziej sprawiedliwego podziału korzyści gospodarczych.

3.7. Nowe zrównoważone technologie mają potencjał, by pobudzić społeczności pozostawione w tyle po latach niewystarczających inwestycji oraz zwiększyć dobrostan społeczny. Ale uparte dążenie do wzrostu wydajności pracy bez należytego uwzględnienia konsekwencji środowiskowych i społecznych może doprowadzić do bankructwa, a także skutkować wzrostem bezrobocia oraz pogłębianiem nierówności⁽⁹⁾.

⁽³⁾ Zob. następujące powiązane dokumenty: sprawozdanie OECD *Going beyond GDP*; Konkluzje Rady w sprawie gospodarki dobrobytu, 17 października 2019 r.

⁽⁴⁾ <https://www.ipcc.ch/sr15/>
https://ipbes.net/sites/default/files/ipbes_7_10_add.1_en_1.pdf
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3927_pl.htm

⁽⁵⁾ <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-102016-060726>

⁽⁶⁾ <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019>

⁽⁷⁾ <https://www.cusp.ac.uk/themes/aetw/wp12/>

⁽⁸⁾ Sprawozdanie Niezależnej Komisji ds. Zrównoważonej Równości, 2019; Eurostat.

⁽⁹⁾ <https://www.economics.ox.ac.uk/materials/papers/15126/819-susskind-a-model-of-technological-unemployment-july-2017.pdf>

3.8. UE już teraz toruje drogę w kierunku gospodarki dobrobytu, jak wynika z konkluzji Rady w sprawie gospodarki dobrobytu z października 2019 r.⁽¹⁰⁾. Zdaniem Komitetu gospodarka dobrobytu musi być w stanie osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju i zapewnić dobrobyt nawet w warunkach niskiego wzrostu lub braku wzrostu, jak ma to miejsce w czasach recesji lub stagnacji sekularnej.

4. Wizja i zasady

4.1. Podążanie w kierunku gospodarki dobrobytu oznacza połączenie idei dobrobytu z możliwością postępu społecznego w granicach planety. Wymaga to jaśniejszego określenia naszych oczekiwań wobec postępu i stworzenia podstaw gospodarki opartej na zrównoważonym rozwoju. Punktem wyjścia do tego jest sensowna i realna wizja dobrobytu człowieka i planety.

4.2. Dobrobyt nie jest tylko kwestią produkcji czy dochodów. Można go precyzyjniej zdefiniować jako możliwości samorealizacji i osiągnięcia pełnego potencjału przez ludzi⁽¹¹⁾. Gospodarka dobrobytu musi wszędzie zapewnić obywatelom zdolności samorealizacji jako istotom ludzkim, a jednocześnie pozostawać w ramach ograniczeń ekologicznych planety, która ma skończoną naturę.

4.3. Cele zrównoważonego rozwoju, a w szczególności trzy filary zrównoważonego rozwoju – środowiskowy, gospodarczy i społeczny – stanowią podstawę realizacji tego zadania.

4.4. Filar środowiskowy dotyczy ograniczeń środowiskowych i związanych z zasobami – przestrzeni bezpiecznego funkcjonowania, w której musi się mieścić działalność człowieka. Stockholm Resilience Centre wskazało dziewięć ograniczeń planetarnych, w ramach których ludzkość musi działać, by móc się rozwijać i realizować również w przyszłych pokoleniach⁽¹²⁾.

4.5. Filar gospodarczy dotyczy przedsiębiorstw, zatrudnienia dającego godziwe wynagrodzenie i polityk inwestycyjnych zapewniających godne życie i źródła utrzymania. Istotną rolę odgrywa tu przedsiębiorczość. Musi być ona w stanie zapewnić wszystkim obywatelom minimalne źródła utrzymania, by spełnić podstawowe potrzeby w zakresie utrzymania się przy życiu, odżywiania, czystej wody, przystępnej cenowo energii, zdrowia i kształcenia.

4.6. Wymóg ten wykracza poza stworzenie minimalnych warunków materialnych. Zakłada również zwrócenie szczególnej uwagi na sprawiedliwość społeczną. Gospodarka dobrobytu musi uwzględniać w należyty sposób interesy wszystkich grup społecznych i zwracać szczególną uwagę na osoby, które mogą jeszcze więcej stracić w wyniku transformacji. Uzasadnione obawy pracowników w całej UE pokazały, że potrzebna jest sprawiedliwa transformacja, której koszty i korzyści byłyby uczciwie dzielone między różne grupy społeczne, sektory przemysłu i regiony, a także między obecne i przyszłe pokolenia⁽¹³⁾.

4.7. Filar społeczny dotyczy jakości naszego społeczeństwa i prawa jednostek do sprawiedliwego i równego udziału w życiu społecznym. Choć udział obywateli jest często bagatelizowany, a czasami całkowicie pomijany w ocenach pieniężnych, oczywiste jest, że gospodarka nie może bez niego skutecznie funkcjonować.

4.8. Przedstawianie obywateli przede wszystkim jako konsumentów obarcza ludzi odpowiedzialnością za wybory, przy czym nie zapewnia się im dostępnych czy przystępnych cenowo rozwiązań alternatywnych⁽¹⁴⁾. Komercjalizacja życia społecznego i wspieranie hiperindywidualizmu podważyły tkankę społeczną i przyczyniły się do niestabilności politycznej w Europie.

4.9. Zdaniem EKES-u strategię polityczną UE i państw członkowskich powinny dążyć do odwrócenia tego braku równowagi. Rozwinięcie solidarności społecznej pomoże również w odnowieniu demokracji. Zaniepokojenie obywateli załamaniem klimatu, niesprawiedliwością społeczną i nadużyciami finansowymi przejawia się obecnie na sposoby nowe i wymagające pilniejszej reakcji, czego przykładem są strajki szkół na rzecz klimatu czy inne ruchy społeczne.

4.10. Gospodarka dobrobytu musi uwzględniać fundamentalne znaczenie wartości społecznych i wspierać odporność społeczności.

⁽¹⁰⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13432-2019-INIT/pl/pdf>, zob. pkt 1.

⁽¹¹⁾ Jackson, T., 2017. *Prosperity without Growth*; Raworth, K., *Doughnut Economics*.

⁽¹²⁾ <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

⁽¹³⁾ Opinia EKES-u „Czysta planeta dla wszystkich” (Dz.U. C 282 z 20.8.2019, s. 51), pkt 3.4.1; opinia EKES-u „Sprawiedliwość klimatyczna” (Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 22), pkt 4.1.5.

⁽¹⁴⁾ Opinia EKES-u „Sprawiedliwość klimatyczna” (Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 22).

5. Podstawy gospodarki dobrobytu

5.1. W niniejszej opinii podkreślono cztery konkretne wymiary systemu gospodarczego, w których konieczne będą głębokie zmiany w celu stworzenia gospodarki dobrobytu: przekształcenie roli przedsiębiorstw, zmiana charakteru i jakości pracy, zmiana struktury inwestycji oraz przekształcenie systemu pieniężnego. W następnych punktach omówiono szerzej te cztery zasadnicze aspekty.

5.2. Przekształcenie przedsiębiorstw

5.2.1. Przedsiębiorstwa mają do odegrania istotną rolę w tworzeniu gospodarki dobrobytu. Nowe modele biznesowe już zaczynają zmieniać linearne procesy konsumpcji i produkcji, na których tradycyjnie opierały się przedsiębiorstwa.

5.2.2. Na przykład w ramach gospodarki o obiegu zamkniętym podkreśla się ponowne wykorzystanie i regenerację produktów, przeprojektowanie procesów produkcji oraz recykling surowców⁽¹⁵⁾. Gospodarka współpracy (lub dzielenia się) ma na celu zwiększenie wspólnego użytkowania towarów poprzez poprawę ich wykorzystania i zmniejszenie potrzeby nowej produkcji⁽¹⁶⁾. Gospodarka platform przyjmuje nowe modele biznesowe i formy zatrudnienia⁽¹⁷⁾.

5.2.3. Te powstające formy działalności gospodarczej oferują nowe możliwości zatrudnienia, własności i innowacji. Mogą także przekształcić stosunki między producentami, dystrybutorami i konsumentami – także w sektorach tradycyjnych – w taki sposób, by stworzyć bardziej odporne gospodarki lokalne, które zapewniają sprawiedliwszy podział własności i korzyści⁽¹⁸⁾.

5.2.4. Przedsiębiorczość wynika z zaangażowania osób działających na rzecz wspólnego dobra i całego społeczeństwa. Podobnie jak wzrost gospodarczy, który jest w najlepszym razie sposobem na osiągnięcie dobrobytu, a nie celem samym w sobie, konsumpcja dóbr materialnych jest cenna jedynie wówczas, gdy dostarcza usług potrzebnych ludziom do przetrwania i rozwoju.

5.2.5. Nawet o najbardziej podstawowych potrzebach materialnych lepiej jest myśleć w kategoriach świadczonej usługi, a nie wielkości przerobu. Na przykład koncepcja usług energetycznych zaczęła już zastępować koncepcję dostaw energii jako podstawa dla przedsiębiorstw użyteczności publicznej⁽¹⁹⁾. Podobne sposoby podejścia zastosowano w takich obszarach jak transport, mieszkalnictwo, komunikacja, żywienie a nawet produkcja.

5.2.6. Kluczową rolę w tym zakresie mają do odegrania rolnictwo i sektor spożywczy UE. Rolnictwo wspierane przez społeczność lokalną, krótkie łańcuchy dostaw, alternatywne sieci żywnościowe, lokalne systemy rolnicze i sprzedaż bezpośrednia oraz spółdzielnie konsumenckie mają potencjał, by zapewnić dobra publiczne, bezpieczeństwo żywnościowe, ochronę socjalną i zrównoważoną produkcję⁽²⁰⁾.

5.2.7. Wspieranie zdolności w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości w UE wymaga zwrócenia szczególnej uwagi na warunki wymiany handlowej towarów i usług z resztą świata.

5.2.8. Wizja przedsiębiorstwa jako usługi oznacza nie tylko zaspokajanie potrzeb materialnych, lecz również wspieranie firm, które przyczyniają się najbardziej do wspólnego dobrobytu. Takie sektory jak opieka zdrowotna, opieka społeczna, kształcenie, odnowa, kultura, rzemiosło i kreatywność wymagają zazwyczaj mniej materiałów i energii niż przemysł wydobywczy czy produkcja i przyczyniają się bezpośrednio do poprawy jakości życia. Tego rodzaju transformacja stanowi istotne wyzwanie dla społeczeństwa, lecz sprostanie mu jest bezwzględnie konieczne.

5.3. Zmiana stosunków pracy

5.3.1. Praca jest nie tylko sposobem uzyskania środków do życia. Dobra praca zapewnia szacunek, motywację, spełnienie, zaangażowanie w społeczność i w najlepszych przypadkach poczucie sensu i celu w życiu.

⁽¹⁵⁾ http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm

⁽¹⁶⁾ <https://www.investopedia.com/terms/c/collaborative-economy.asp>

⁽¹⁷⁾ <https://issues.org/the-rise-of-the-platform-economy/>

⁽¹⁸⁾ Opinia EKES-u „Pakiet dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym” (Dz.U. C 264 z 20.7.2016, s. 98), pkt 3.1, 3.6, 4.1.7.

⁽¹⁹⁾ Zob. np.: opinia EKES-u „Transport, energia i usługi świadczone w interesie ogólnym czynnikami zrównoważonego europejskiego wzrostu gospodarczego dzięki rewolucji cyfrowej” (Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 79).

⁽²⁰⁾ <https://www.thersa.org/discover/publications-and-articles/reports/future-land>

5.3.2. Rzeczywistość wygląda czasami zupełnie inaczej. Wiele osób tkwi w pracy niskiej jakości oferującej niepewne wynagrodzenie. Bezrobocie osób młodych w Europie wynosi ponad 14 %, a w niektórych częściach Europy Południowej utrzymuje się na poziomie powyżej 40 % ⁽²¹⁾. Ta ogromna strata potencjału ludzkiego osłabia kreatywność siły roboczej i zagraża dobrobytowi. Skutki długoterminowe są wręcz katastrofalne.

5.3.3. Działalność usługowa jest raczej pracochłonna, gdyż wartość ekonomiczną dla społeczeństwa tworzy czas, który ludzie poświęcają na opiekę lub rzemiosło (na przykład). Ważną korzyścią przejścia na usługi byłoby zatem stworzenie bardziej pracochłonnej gospodarki, równoważącej niepewność zatrudnienia w tych sektorach, wspierającej wyższe poziomy zatrudnienia i przywracającej miejsca pracy w gospodarce realnej ⁽²²⁾.

5.3.4. Te podwójne korzyści (wyższe zatrudnienie i mniejszy wpływ na środowisko) mogą oznaczać niższy wzrost wydajności pracy, zwłaszcza w sektorach (takich jak opieka), w których dążenie do wzrostu wydajności może być sprzeczne z jakością usług i może negatywnie wpływać na doświadczenie zawodowe.

5.3.5. Gospodarka o niższym wzroście wydajności pracy często wywiera presję na obniżanie płac, chyba że przeciwstawia się temu ochronę pracowników. Niezbędna jest zatem polityka wspierająca pracę w sektorach pracochłonnych zapewniających wysokiej jakości usługi.

5.3.6. Wysokiej jakości szkolnictwo podstawowe, skuteczne szkolenie o wysokich standardach, uczenie się przez całe życie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych i nabywanie nowych oraz cyfryzacja staną się również narzędziami koniecznymi do tego, by móc wykorzystać w przyszłości szanse w dziedzinie zatrudnienia i promować gospodarkę dobrobytu.

5.3.7. Konkretnie polityki, które należałoby dogłębnie zbadać i uczynić przedmiotem prac EKES-u mogłyby obejmować większą reprezentację pracowników w organach spółek, przyjęcie prawa do pracy lub gwarancji zatrudnienia, powszechny dochód podstawowy, powszechne usługi podstawowe oraz dochód maksymalny.

5.3.8. EKES ponawia swój apel o wprowadzenie wiążących ram europejskich dotyczących godziwego dochodu minimalnego w Europie, co pozwoliłoby upowszechnić systemy dochodu minimalnego w państwach członkowskich ⁽²³⁾.

5.4. Zmiana struktury inwestycji

5.4.1. Przekształcenie przedsiębiorstw i pracy nie będzie możliwe bez głębokich zmian w dziedzinie inwestycji, które są podstawą jakiegokolwiek trwałego dobrobytu. Gdy dużą część prywatnych inwestycji przeznaczają się na pogoń za rentą i spekulację cenami aktywów, relacje produkcyjne między teraźniejszością a przyszłością stają się zasadniczo zakłócone, destabilizują gospodarkę i podważają dobrobyt.

5.4.2. Zrównoważone inwestycje w społeczności, przestrzeni publicznej, ochronę zdrowia, edukację, usługi socjalne, mieszkalnictwo i infrastrukturę o zerowej emisji oraz w ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej będą miały zasadnicze znaczenie dla stworzenia gospodarki dobrobytu, która jest korzystna dla wszystkich i zgodna z celami zrównoważonego rozwoju.

5.4.3. Stworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu w ciągu nie dłużej niż trzech dziesięcioleci wymaga całkowitego odnowienia systemów energetycznych, infrastruktury transportu i procesów produkcyjnych. Szacuje się, że będzie to wymagać około 300 mld EUR rocznie na inwestycje w ciągu następnych 12 lat ⁽²⁴⁾.

5.4.4. Około połowa z tych inwestycji polega na promowaniu większej efektywności energetycznej w budynkach, co prowadzi do oszczędności kosztów i stwarza szanse na zyskowne inwestycje prywatne. EKES dostrzega, że wiodące przedsiębiorstwa i inwestorzy już teraz rozwijają te możliwości. Istotne jest, by polityka UE wspierała i nagradzała to przewodnictwo.

⁽²¹⁾ <https://www.statista.com/statistics/266228/youth-unemployment-rate-in-eu-countries/>

⁽²²⁾ <https://www.cusp.ac.uk/themes/s2/wp12/>

⁽²³⁾ Opinia EKES-u „W kierunku europejskiej dyrektywy ramowej w sprawie dochodu minimalnego” (Dz.U. C 190 z 5.6.2019, s. 1). Opinia ta nie uzyskała poparcia Grupy Pracodawców.

⁽²⁴⁾ https://www.e3.g.org/docs/E3G_Report_Just_Transition_and_EU_Budget.pdf

5.4.5. Szczególnie ważna jest potrzeba stworzenia odpowiednich warunków ramowych, by zapewnić ukierunkowanie oszczędności prywatnych i publicznych na zrównoważone inwestycje długoterminowe na rzecz zrównoważonej gospodarki⁽²⁵⁾. By zapobiec zaburzeniu stabilności przez zachowania krótkoterminowe i nagrodzić nowe portfele inwestycji w zrównoważony dobrostan, niezbędne będą regulacje ostrożnościowe.

5.4.6. Zapewnienie tych nowych inwestycji portfelowych zależy od tego, czy system finansowy będzie adekwatny do założonego celu⁽²⁶⁾. Pierwszoplanowe znaczenie ma poprawa zdolności zwykłych ludzi do inwestowania oszczędności w sposób odpowiedzialny i korzystny zarówno dla ich własnej społeczności, jak i dla szerzej rozumianego środowiska, lecz potrzebne są również głębsze i bardziej zdecydowane zmiany.

5.4.7. Jest jasne, że instytucje finansowe w całej UE wspierające gospodarkę, w tym Europejski Bank Centralny, narodowe banki centralne, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Europejski Bank Inwestycyjny i banki komercyjne działające na szczeblu krajowym i międzynarodowym muszą uwzględnić wszystkie cele zrównoważonego rozwoju jako wiodącą zasadę swych inwestycji i pożyczek⁽²⁷⁾.

5.5. Przekształcenie systemu pieniężnego

5.5.1. Komitet uważa, że nadszedł czas, by zwiększyć odporność systemu pieniężnego na negatywne skutki spekulacji krótkoterminowej i zadbać o to, by działał on dla dobra ludzi, planety i zrównoważonego biznesu.

5.5.2. Pieniądze są tworzone na trzy odrębne sposoby w zaawansowanych gospodarkach kapitalistycznych: za pośrednictwem wydatków państwa, przez operacje banku centralnego i poprzez kredyty (zadłużenie) w komercyjnych instytucjach finansowych⁽²⁸⁾. W nowoczesnych gospodarkach komercyjne instytucje finansowe tworzą jako dług ponad 95 % podaży pieniądza.

5.5.3. UE zapewnia podstawę regulacyjną dla wszystkich instytucji finansowych w państwach członkowskich oraz ustala reguły fiskalne i przepisy walutowe dla działalności krajów strefy euro. Europejski Bank Centralny ostatecznie odpowiada za stabilność i odporność podaży pieniądza w całej strefie euro i czasami energicznie interweniował w tym zakresie⁽²⁹⁾.

5.5.4. Od 2015 r. do końca 2018 r. w ramach programu zakupu aktywów EBC zasilił gospodarkę kwotą 2,6 bln EUR w celu wsparcia instytucji finansowych, zwiększenia kredytów i kontrolowania inflacji. W czerwcu 2019 r., sześć miesięcy po zakończeniu programu, prezes Banku Centralnego Mario Draghi wspominał o odnowieniu programu, powołując się na utrzymującą się słabość na rynkach światowych⁽³⁰⁾.

5.5.5. Artykuł 123 Traktatu z Lizbony wyraźnie zakazuje Europejskiemu Bankowi Centralnemu finansowania instytucji publicznych i rządów państwowych, lecz finansowanie ze środków banku centralnego – termin używany do opisu zakupu długu publicznego przez bank centralny – było niegdyś standardową praktyką w rozwiniętych gospodarkach i nadal jest stosowane regularnie w Japonii⁽³¹⁾.

5.5.6. Istnieją przekonujące dowody, że większa kontrola państwa nad podażą pieniądza może zmniejszyć dług publiczny i prywatny i poprawić odporność finansową⁽³²⁾. EKES uważa, że nadszedł czas, by dokonać przeglądu systemu pieniężnego w Europie i dostosować go do priorytetów związanych z przejściem na zrównoważoną i inkluzywną gospodarkę dobrobytu.

5.6. Podsumowując, istnieją przekonujące dowody wskazujące na to, że przekształcenie przedsiębiorstw, zmiana stosunków pracy, zmiana struktury inwestycji i przekształcenie systemu pieniężnego stanowią podstawę zdecydowanej reakcji na wyzwania, przed którymi stoi obecnie Europa.

5.7. Innowacje mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia postępu społecznego, lecz budowa gospodarki przynoszącej wszystkim korzyści obejmuje nie tylko innowacje technologiczne w dążeniu do wzrostu wydajności pracy. Wymaga również udziału w nowym i istotnym dialogu w sprawie kształtu społeczeństwa, w którym pragniemy żyć, i zainicjowania innowacji społecznych potrzebnych do urzeczywistnienia tej wizji⁽³³⁾. W ostatniej części opinii przedstawiono wiele propozycji na ten temat.

⁽²⁵⁾ Opinia EKES-u „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy. Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju” (Dz.U. C 345 z 13.10.2017, s. 91).

⁽²⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en

⁽²⁷⁾ Opinia EKES-u „Europejski pakt finansowo-klimatyczny” (Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 8), pkt 5.5.2.

⁽²⁸⁾ https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/what_is_money.pl.html

⁽²⁹⁾ https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2019/html/ecb.ebart201902_01~3049319b8d.en.html

⁽³⁰⁾ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp190618~ec4cd2443b.en.html>

⁽³¹⁾ <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2018/10/WP48-DellAriccia-et-al.pdf>

⁽³²⁾ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2012/wp12202.pdf>

⁽³³⁾ <https://diem25.org/wp-content/uploads/2017/03/European-New-Deal-Complete-Policy-Paper.pdf>

6. Od wizji do wdrożenia – polityka transformacji gospodarczej

6.1. Narody na całym świecie zobowiązały się realizować Agendę 2030, która jest radykalna, sprawiedliwa i wykonalna. UE przyjęła Agendę 2030 i zobowiązuje się do poczynienia postępów na drodze do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju. Argumenty przedstawione w niniejszej opinii zmierzają do tego celu. Zaangażowanie w ten proces stanowi dla UE wyjątkową okazję, by odnowić wizję postępu społecznego, ożywić gospodarkę i wzmocnić przywództwo na całym świecie.

6.2. Droga do zrównoważonej i inkluzywnej gospodarki dobrobytu zaczyna się od wspólnej wizji. Kierują nią zasady oparte na wartościach leżących od początku u podstaw projektu integracji europejskiej. Tworzenie jej będzie wymagać systematycznej reformy podstaw systemu gospodarczego: przedsiębiorczości, pracy, inwestycji i pieniędzy.

6.3. EKES apeluje więc do Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego w nowym składzie, by ściśle z nim współpracowały nad opracowaniem istotnego programu zintegrowanej polityki, który stworzy warunki do tej transformacji.

6.4. Jako punkt wyjścia przedstawia się następujące propozycje, które będą musiały zostać dalej omówione w przyszłych opiniach EKES-u.

6.5. Finansowanie transformacji

6.5.1. Dostosowanie wszystkich wydatków sektora publicznego we wszystkich państwach członkowskich do realizacji celów zrównoważonego rozwoju i celu przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu; dopilnowanie, by wszystkie mechanizmy finansujące, w tym wieloletnie ramy finansowe, Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji były w pełni dostosowane do przedstawienia się na gospodarkę neutralną dla klimatu.

6.5.2. Wprowadzenie Europejskiego Zielonego Ładu i ładu społecznego, by zrealizować szeroko zakrojone inwestycje przynoszące wyraźne i powszechne korzyści publiczne takie jak modernizacja budynków publicznych, przeprojektowanie transportu publicznego oraz budowa systemów czystej energii. Taki program zapewni miejsca pracy w każdej społeczności.

6.5.3. Bezwzględne zniesienie wszystkich dotacji o niekorzystnych skutkach, wspierających np. – bezpośrednio lub pośrednio – wydobywanie paliw kopalnych i stosowanie oleju palmowego; na szczęblu światowym zwiększyłyby to dochody rządowe o 3,6 % światowego PKB, zmniejszyły emisje o ponad 20 %, ograniczyły o ponad połowę przedwczesne zgony spowodowane zanieczyszczeniem powietrza oraz zwiększyły światowy dobrobyt gospodarczy o 1,8 bln USD (2,2 % światowego PKB) ⁽³⁴⁾.

6.5.4. Ustanowienie planu działania na rzecz ekologicznej reformy podatkowej w UE z wykorzystaniem opodatkowania i zachęt, by promować pożądane wyniki, karać za niepożądane wyniki, nagradzać tych, którzy dążą do bardziej zrównoważonego życia, i zachęcać do zrównoważonych inwestycji. Nie będzie to możliwe bez większej elastyczności w procesie decyzyjnym UE z myślą o wprowadzeniu niezbędnych instrumentów fiskalnych i mechanizmów rynkowych. Stopniowe przejście na głosowanie większością kwalifikowaną pomogłoby w skuteczniejszym osiągnięciu celów środowiskowych w czasie, gdy działania dotyczące zmiany klimatu są pilniejsze niż kiedykolwiek ⁽³⁵⁾.

6.5.5. Zastosowanie opodatkowania redystrybucyjnego oraz polityki predystrybucyjnej w celu ograniczenia nierówności w zakresie dochodów i majątku i zapewnienia sprawiedliwej transformacji poprzez wystarczające wsparcie finansowe i możliwości przekwalifikowania dla pracowników zagrożonych utratą pracy w wyniku przestawienia się na gospodarkę neutralną dla klimatu.

6.6. Zapewnienie zarządzania i spójności polityki

6.6.1. Rozpoznanie przeszkód w przechodzeniu do gospodarki neutralnej dla klimatu i ich zreformowanie w obszarze istniejącej strategii przemysłowej, polityki handlowej, polityki konkurencji, polityki innowacji, polityki zatrudnienia i regulacji finansowej; dostosowanie wszystkich dziedzin polityki do urzeczywistnienia gospodarki neutralnej dla klimatu.

6.6.2. Sporządzenie przeglądu przepisów podatkowych i walutowych UE w celu zapewnienia ich zgodności z przedstawieniem się na zrównoważoną gospodarkę oraz adekwatności do tego celu.

⁽³⁴⁾ Opinia EKES-u „Nowe zrównoważone modele biznesowe” (Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 57); opinia EKES-u w sprawie protokołu paryskiego (Dz.U. C 383 z 17.11.2015, s. 74); opinia EKES-u „Sprawiedliwość klimatyczna” (Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 22), pkt 1.9.

⁽³⁵⁾ Opinia EKES-u „Opodatkowanie – głosowanie większością kwalifikowaną” (Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 90).

6.6.3. Dokonanie przeglądu istniejących struktur UE, by zyskać głębszą wiedzę i opracować strategię mające na celu położenie kresu uzależnieniu gospodarki UE od wzrostu.

6.6.4. Zbadanie możliwości utworzenia nowej dyirekcji w Komisji Europejskiej odpowiedzialnej za dobrostan przyszłych pokoleń w celu wzmocnienia polityki opartej na wiedzy i podejmowania nieulegających dezaktualizacji decyzji; w międzyczasie dokonanie międzysektorowej oceny tego zagadnienia.

6.7. *Reforma istniejących narzędzi*

6.7.1. Podejmowanie działań w celu rozwiązania problemu hiperkonsumpcjonizmu poprzez (np.) ograniczenia w odniesieniu do szkodliwych reklam (zwłaszcza dla dzieci ⁽³⁶⁾), regulację szkodliwych produktów, promowanie etycznych i wyważonych wyborów konsumpcyjnych, zachęcania do wspólnych przestrzeni i przedsięwzięć wspólnotowych oraz ochronę wspólnych zasobów i dóbr publicznych.

6.7.2. Wspieranie solidarności społecznej dzięki pełnemu wdrożeniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz wzmocnienie istotnej zmiany paradygmatu Agendy 2030 w kierunku bardziej partycypacyjnego modelu zarządzania na rzecz zrównoważonego rozwoju z udziałem wielu zainteresowanych stron, a także zachęcanie do podejścia uwzględniającego całe społeczeństwo, aby dokonać ważnych zmian z myślą o bardziej zrównoważonej przyszłości naszej planety ⁽³⁷⁾.

6.7.3. Opracowanie nowych wskaźników wyników gospodarczych i postępu społecznego w celu zastąpienia niewłaściwego wykorzystania PKB, który nie dostarcza kompleksowego obrazu dobrobytu ludzi.

6.7.4. Dostosowanie rocznej analizy wzrostu gospodarczego z myślą o zapewnieniu spójności z celami zrównoważonego rozwoju, aby odzwierciedlić bardziej pluralistyczne podejście do rozumienia zrównoważonego dobrobytu.

6.7.5. Przyjęcie budżetu dobrostanu dla UE na wzór nowozelandzkich ram poziomu życia.

6.7.6. Dostosowanie unijnego paktu stabilności i wzrostu, by uwzględnić zrównoważoność i dobrostan, co pozwoli odzwierciedlić odpowiednie dopasowanie mechanizmów sprawowania rządów w UE do celów społecznych i środowiskowych przy jednoczesnym poszanowaniu odpowiedzialności budżetowej.

Bruksela, dnia 23 stycznia 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽³⁶⁾ Opinia EKES-u w sprawie ram prawnych dla reklam kierowanych do dzieci i młodzieży (Dz.U. C 351 z 15.11.2012, s. 6).

⁽³⁷⁾ Opinia EKES-u „W kierunku zrównoważonej Europy 2030” (Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 95).

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

549. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO,
22.1.2020–23.1.2020

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2016/1139 w zakresie wprowadzenia pułapów zdolności połowowej w odniesieniu do dorsza atlantyckiego ze wschodniej części Morza Bałtyckiego, gromadzenia danych i środków kontroli na Morzu Bałtyckim oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do trwałego zaprzestania działalności połowowej flot poławiających dorsza atlantyckiego ze wschodniej części Morza Bałtyckiego”

[COM(2019) 564 – 2019/0246 (COD)]

(2020/C 106/02)

Samodzielny sprawozdawca: **Gerardo LARGHI**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 13.11.2019
	Rada, 18.11.2019
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	22–23.01.2020
Sesja plenarna nr	549
Wynik głosowania	112/0/1
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) popiera wniosek Komisji w sprawie pilnych działań na rzecz sektora połowów dorsza atlantyckiego w Morzu Bałtyckim, lecz uważa, że nie jest on wystarczający do zaspokojenia potrzeb tego obszaru i ludności go zamieszkującej.

1.2. EKES podkreśla, że decyzja o zakazie połowów dorsza atlantyckiego doprowadzi w niektórych państwach członkowskich do upadku znacznej części działalności połowowej na morzu, co nie tylko spowoduje bezrobocie rybaków, lecz również będzie miało negatywne skutki dla przetwórstwa rybnego na małą skalę, sprzedaży bezpośredniej i sektora turystyki. By zagwarantować konsumentom dostępność świeżych ryb, należy zachęcać do zrównoważonej akwakultury na farmach na morzu zatrudniających lokalnych rybaków.

1.3. EKES uważa, że samo obniżenie kwot połowowych nie jest rozwiązaniem sytuacji kryzysowej Morza Bałtyckiego i że konieczne jest opracowanie kompleksowego planu oferującego sektorowi, przedsiębiorcom, pracownikom i konsumentom perspektywę na przyszłość.

1.4. EKES odnotowuje, że Komisja postanowiła zapewnić państwom członkowskim narzędzia niezbędne do złomowania flot rybackich prowadzących obecnie połowy dorsza atlantyckiego i powierzyć państwom członkowskim zadanie określenia nośności i liczby statków przeznaczonych do demontażu.

1.5. EKES zauważa negatywne skutki niszczenia flot i uważa, że realizacja takiego planu powinna odbywać się wyłącznie na zasadzie dobrowolności.

1.6. EKES zwraca uwagę, że Trybunał Obrachunkowy podkreślił, iż środki przeznaczone na ten cel były często nieprawidłowo wykorzystywane i nie zawsze przynosiły oczekiwane rezultaty. Wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania środków zapobiegających wystąpieniu tego zjawiska w tym przypadku.

1.7. EKES uważa, że gdyby Komisja i państwa członkowskie interweniowały we właściwym czasie, możliwe byłoby przyjęcie bardziej stopniowego podejścia do tego problemu.

1.8. EKES wzywa państwa członkowskie, które są uprawnione do ustanawiania zasad przyznawania rekompensat ekonomicznych za złomowanie statków rybackich, do należytego uwzględnienia sytuacji wykwalifikowanych pracowników tego sektora, którzy zostaliby w ten sposób pozbawieni źródła dochodów.

1.9. EKES apeluje, by państwa członkowskie wykorzystywały środki EFS do realizacji programów przekwalifikowania dla pracowników obecnie zatrudnionych w tym sektorze.

1.10. Zważywszy, że badania naukowe wykazały, iż obecna śmiertelność dorsza atlantyckiego spowodowana jest raczej czynnikami środowiskowymi, a nie połowami, EKES wzywa Komisję do priorytetowego potraktowania wszelkich działań, które przyczyniają się do poprawy ekosystemu Morza Bałtyckiego.

1.11. EKES zdecydowanie zachęca Komisję Europejską do zbadania możliwości przeznaczenia specjalnego finansowania na działania międzyregionalne w oparciu o zasady niebieskiej biogospodarki. Wiele istniejących projektów dowiodło już, że niektóre nowe rodzaje działalności gospodarczej mogą znacząco przyczynić się do osiągnięcia pozytywnych wyników w zakresie ochrony środowiska w Morzu Bałtyckim. Należy promować hodowlę małży i wodorostów, ponieważ są one bardzo efektywnymi filtrami odżywczych. Takie działania przyczyniają się również do przywrócenia różnorodności biologicznej, w tym zasobów rybnych, na wybrzeżu. EKES twierdzi, że można by wykorzystać istniejącą flotę i rybaków do realizacji tego potencjału, ponieważ dysponują oni zarówno sprzętem możliwym do przystosowania, jak i odpowiednimi umiejętnościami. Konieczny jest specjalny regionalny program finansowy ze strony UE i samych państw członkowskich.

1.12. EKES podkreśla, że wprowadzając we wniosku zakaz przekwalifikowania się na połowy rekreacyjne i turystyczne, odbiera się podmiotom konkretne możliwości pracy i przedsiębiorczości.

1.13. EKES uważa, że ważne jest, by Komisja nie dopuściła do tego, by zakaz połowów dorsza atlantyckiego przez państwa członkowskie stawiał w korzystniejszym położeniu podmioty z państw trzecich.

2. Uwagi ogólne

2.1. Od lat znany jest pogarszający się stan ekosystemu Morza Bałtyckiego. Obecnie stado dorsza atlantyckiego we wschodniej części Morza Bałtyckiego jest jedynym, w którym śmiertelność zależna od czynników środowiskowych jest trzykrotnie wyższa niż śmiertelność połowowa. Przed 2024 r. nie przewiduje się zresztą w tym aspekcie żadnych istotnych zmian, nawet w przypadku całkowitego braku działalności połowowej.

2.2. EKES uważa, że trzeba dokonać kompleksowej oceny sytuacji sektora połowów w Morzu Bałtyckim oraz problemu ekosystemu morskiego. Ekosystemowi temu zagraża wiele czynników, w tym – oprócz zanieczyszczenia pochodzącego z dopływów ścieków – również przepływ statków wycieczkowych, które nie zawsze spełniają normy w zakresie recyklingu wody.

2.3. EKES przyznaje, że znaczna część zanieczyszczeń nadal pochodzi z przemysłu i oczyszczalni ścieków. EKES wzywa Komisję Europejską do tego, by wymagała bardziej aktywnego wdrażania dyrektywy w sprawie przestępstw przeciwko środowisku przez państwa członkowskie oraz odpowiedniego ścigania największych podmiotów zanieczyszczających. W przypadku kar pieniężnych płaconych przez zanieczyszczających EKES zachęca państwa członkowskie do ukierunkowania tych dochodów na programy środowiskowe.

2.4. EKES uważa, że należy pilnie zebrać się z wszystkimi zainteresowanymi stronami tego sektora i opracować razem wspólny plan działania. Część rozwiązań mogą stanowić partnerstwa publiczno-prywatne.

2.5. Należy też rozważyć możliwość zawarcia umowy dotyczącej zatrudniania zagranicznych rybaków i promowania zasad niebieskiej biogospodarki na sąsiednim terytorium Federacji Rosyjskiej. Współpraca nie może ograniczać się do wypracowywania podobnych rozwiązań dla rybołówstwa, lecz musi również obejmować opracowanie i wdrożenie środków mających na celu trwałe rozwiązanie u źródła problemów środowiskowych zagrażających równowadze ekosystemu Morza Bałtyckiego.

Bruksela, dnia 23 stycznia 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej
L-2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL